

Zavod sv. Stanislava
Škofijska klasična gimnazija

ISLAM

Seminarska naloga pri pouku geografije

KAZALO

KAZALO	2
1 UVOD	3
2 SPLOŠNO O ISLAMU	4
2.1 Začetki vere – »...In Mohamed je njegov prerok«	4
2.2 Geografska razširjenost vere	5
2.3 Sveta knjiga	5
2.4 Muslimansko verovanje	6
2.5 Pet stebrov islama	7
2.6 Simbol	7
3 ŽIVLJENJE MUSLIMANOV	8
3.1 Mošeje	8
3.2 Šeriatsko pravo	9
3.3 Oblačila	9
3.4 Prehrana	9
4 ISLAMSKA ZNANOST IN UMETNOST	10
4.1 Znanost	10
4.2 Umetnost	10
5 VPLIV ISLAMA NA VSAKDAN	11
5.1 Kako opazimo, da smo v muslimanski državi?	11
5.2 Gospodarstvo	11
5.3 Demografske razmere	11
6 ZAKLJUČEK	12
7 VIRI IN LITERATURA	13

Slika 1: Mlada muslimana se uči.

1 UVOD

O islamu, drugi največji religiji na svetu, zahodnjaki pravzaprav vemo bore malo... Zagotovo vemo, da častijo boga, ki mu pravijo Alah, in da je vero osnoval Mohamed, veliko več pa verjetno žal ne. Zaradi našega neznanja pa se hitro pojavijo stereotipi in z njimi pogosto celo neupravičeno odklonilen odnos do te vere in civilizacije.

Ob besedi islam, žal, najprej stereotipno pomislimo na slabe stvari. Predvsem imamo v mislih razmere v Iraku, vojne, prenekatero begunce, nevarnost terorističnih napadov ter islamski fundamentalizem (tj. nazor, ki zahteva dosledno upoštevanje načel svoje ideologije). Islam pa ni le to, je civilizacija, ki je vplivala današnjo Evropo. Pomislimo samo na to, kaj vse so nam prinesli iz vzhoda, npr. mnogo del in misli grških ter perzijskih mislecev, svojo že v srednjem veku dobro razvito znanost in decimalni sistem. Evropejci jim dolgujemo več, kot smo sami pripravljene priznati.

Moj cilj pri izdelavi te seminarske naloge je predvsem izničenje stereotipov, saj je zelo nepošteno ustvariti nek »vzorec« in po njem označiti skupino ljudi. Želim si tudi, da bi bolj spoznal islam ter njegov vpliv na vsakdanje življenje. Svoje ugotovitve bom poročal pred razredom in upam, da bom sošolce nagovoril k strpnosti in jih navdušil nad islamsko vero in civilizacijo.

Slika 2: Hagia Sophia je bila naknadno spremenjena v džamijo.

2 SPLOŠNO O ISLAMU

Islam, tudi mohamedizem, je druga največja religija na svetu (prva je krščanstvo). Pripadniki se imenujejo muslimani, kar pomeni pokorni. Pokorni so poslušni svojemu bogu Alahu (arabsko: »bog«) in njegovi volji.

Na svetu je okoli milijardo muslimanov, število vernikov pa se povečuje hitreje kot pri ostalih verah.

Nekatere nazore o bogu imajo enake kot Judje in kristjani in prav zato si nekateri zgodovinarji razlagajo, da je Mohamed ustanovil to vero kot nekakšno nadgradnjo teh ver, seveda pa jo je prilagodil kulturnim razmeram okolja.

Deli se na dve veji – sunite in šiite, katerih je le malo več kot 5%. Slednji prevladujejo v Iranu, pa tudi v južnem delu Iraka, Libanonu in Bahrajnu. Glavna razlika med vejama islama je v tem, da šiiti ne priznavajo sune in tudi ne prvih treh kalifov (Mohamedovih naslednikov, ki so širili islam).

2.1 Začetki vere – »...In Mohamed je njegov prerok«

Zgodovinski lik preroka Mohameda, ustanovitelja islama, je še vedno zavit v tančico skrivnosti. Rodil se je okoli leta 570 v Meki (zdaj je ta kraj v Savdski Arabiji). Še kot otrok je postal sirota in zato ga je vzgajal njegov stric, ki ga je izučil za trgovca. Poročil se je z bogato vdovo in se s tem uvrstil v razred najpremožnejših trgovcev v Meki. V skupnosti je bil zelo spoštovan, čeprav on ni v vsem odobral mnenja in navad le-te. Še najbolj ga je motilo, da se je Abrahamova vera v enega boga pozabila in so Arabci postali politeisti.

Slika 3: Angel pri Mohamedu (njegov obraz je zaradi prepovedi neizdelan).

Pogosto se je umaknil v gore, da bi tam molil in premišljeval. Prvo razodetje je doživel, ko je bil star približno štirideset let. Bog mu je govoril prek angela Džibrila (Gabrijela). To je bilo v sedmem stoletju in je najpomembnejši dogodek zgodovine islama. Kasneje je doživel še veliko razodetij.

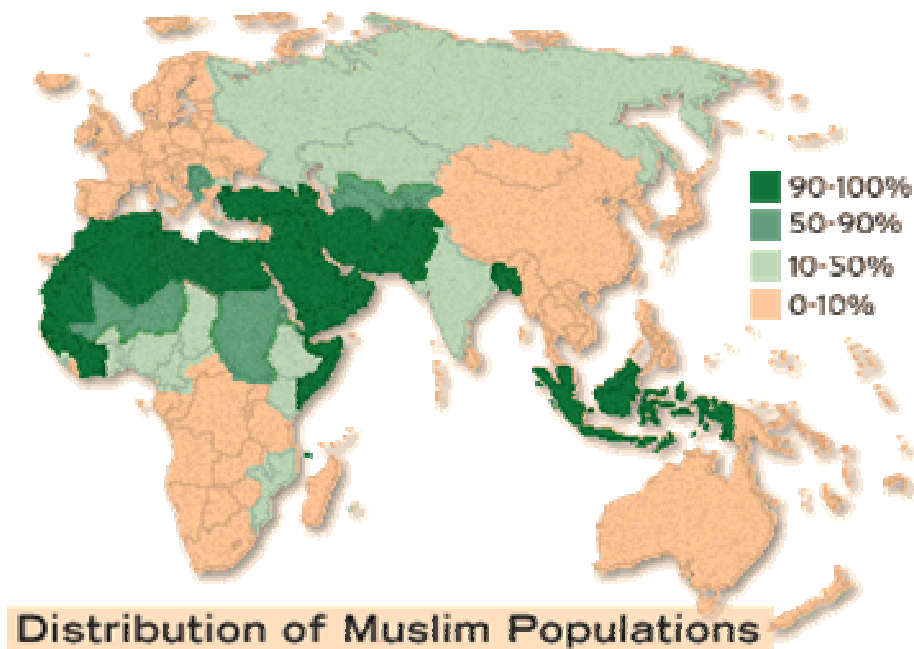
V Meki je začel širiti svoje sporočilo, da »ni boga razen Alaha« in hitro pridobil privrženca. Oblastniki so se njegove moči zbali in zato je moral leta 622 s skupino privrženecv bežati v Medino. Ta dogodek je znan kot hedžra in je za muslimane tako pomemben, da z njim začenjajo svoje koledarsko štetje. V Medini se je nova vera zelo razširila. Medtem je tudi Meka postala muslimanska in Mohamed se je lahko kot božji prerok vrnil nazaj. Postal je pomemben verski voditelj in državnik.

Umrl je v letu 632. Njegov prijatelj Abu Bakr je za vse, ki niso mogli verjeti, da je res umrl, objavil tole: »Tisti, ki častite Mohameda, se morate sprijazniti, z Mohamedovo smrtjo. Tisti, ki pa častite Alaha, vedite, da živi in ne bo nikoli umrl«. Te besede kažejo na odnos muslimanov do Mohameda – ne sme se častiti, saj je le prerok.

2.2 Geografska razširjenost vere

Islam je razširjen na Bližnjem vzhodu, v severni Afriki in tudi v Aziji, predvsem na jugovzhodnem in skrajno severnem, pa tudi na jugozahodnem delu. V teh delih sveta je število muslimanov prevladujoče. Muslimani pa se vse bolj selijo tudi v velika mesta Evrope, le da tam razumljivo ne zasedajo vodilnega položaja glede na versko sestavo.

Muslimani širijo svojo vero s silo in terorjem. Tako širjenje se imenuje džihad, to je islamska sveta vojna. Džihad jim naroča Koran, ko pravi: »O, Prerok! Podžigaj vernike k boju«.

Slika 4: Zemljevid prikazuje delež muslimanskih prebivalcev v posameznih državah.

2.3 Sveta knjiga

Sveta knjiga muslimanov se imenuje koran in vsebuje božje razodetje Mohamedu. Avtor je tako sam Alah, saj je bil Mohamed le nekakšen vezni člen oz. posrednik. Knjiga uči o moči Alaha in daje zelo natančne napotke za življenje. Ker velja koran za božjo besedo, se ga skuša večina muslimanov naučiti brati v izvorniku – v arabščini, pa čeprav je ta jezik materni le šestini vseh muslimanov.

Posamezna poglavja korana se imenujejo sure, vseh skupaj je 114. Nekatere od njih se naučijo muslimani na pamet, obstajajo pa tudi verniki, ki se na pamet naučijo celo knjigo. Skupina spisov, imenovanih suna, vsebuje poročilo o Mohamedovem nauku in dejanjih. Ti spisi dajejo dodatne smernice za vero in čaščenje. Ker pa je bila suna dodana v 9. stoletju, torej dve stoletji po nastanku korana, je šiiti ne odobravajo.

Slika 5: Papež Janez Pavel II. v znak spoštovanja poljublja koran.

2.4 Muslimansko verovanje

Večina pripadnikov islama deli svoje verovanje na šest sklopov:

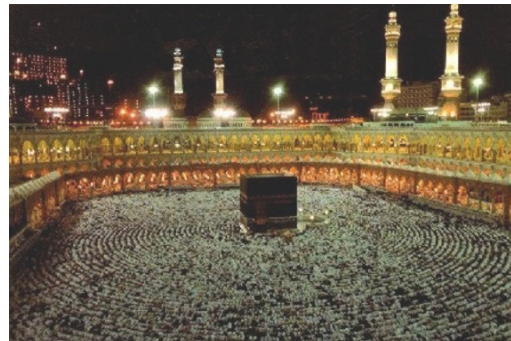
1. Verujejo v Alaha.
2. Verujejo v angele.
3. Verujejo v svete knjige. Verjamejo, da so poleg Mohameda tudi drugi preroki, ki se jim je Alah razodel. V koranu imenujejo Jude in kristjane »ljudje knjige«, s čimer hočejo pokazati spoštovanje do letih.
4. Verujejo tudi v preroke Tenaka in Biblije, kot so Adam, Ibrahim (po naše Abraham), Musa (Mojzes) in Davud (David). Spoštujejo Iso (Jezusa), a ga priznavajo le kot preroka in ne kot Boga.
5. Verujejo v posmrtno življenje in poslednjo sodbo, ko bo vsak dobil plačilo za vsa svoja dejanja. V raj bo lahko prišel tisti, pri katerem bodo dobra dela pretehtala slaba.
6. Verujejo v usodo. Verjamejo torej, da Bog uravnava vse dogajanje. Skušajo bolj upoštevati Alahovo voljo kot pa svojo.

Muslimanska etika izhaja iz prepričanja, da je vse ustvaril Alah in se zato ne sme uničevati. Ta načela zahtevajo mnogo socialnih odgovornosti, kot so poštenost, potrpežljivost ter spoštovanje staršev, bližnjih in skupnosti. Pobijanje živali za zabavo je prepovedano.

2.5 Pet stebrov islama

Pet stebrov islama kaže, kako je treba vero upoštevati v vsakdanjiku.

1. Prvi steber se imenuje šahada. Je najpomembnejše pravilo, saj zapoveduje vero v enega boga – Alaha.
2. Muslimani veliko molijo. Molitve, ki jih molijo v arabščini ob zori, takoj po poldnevu, sredi popoldneva, po sončnem zahodu in ko se znoči, se imenujejo salat. Te molitve, ki se sestojijo iz izrekov iz korana, so obvezne, poljubno pa tekom dneva lahko molijo še druge molitve. Kot znak čistosti se muslimani pred molitvijo umijejo in sezujejo.
3. Islam ima izrazito human značaj. Kdor je že bral koran ali kakšne druge spise, ve, da se od muslimanov pričakuje več kot le deklarativna ljubezen do bližnjega. Zakat je obveza tistih, ki to zmorejo, da dajo letno najmanj 2,5% svojih prihrankov revežem, vdovam ali ljudem, ki jih je prizadela nesreča. Človeška solidarnost, ki pri nas dostikrat šepa, je v muslimanskem svetu torej dobro razvita.
4. Na četrto mesto postavljajo saum, kar pomeni post. V mesecu ramadanu imajo muslimani podnevi prepoved uživanja hrane in pijače. Ramadan je namenjen učenju samodiscipline in prebiranju svete knjige.
5. Na zadnje mesto postavljajo hadž, romanje. Vsak pripadnik islamske vere naj bi vsaj enkrat v življenju poromal v Meko, da bi obiskal Kaabo, svetišče, ki ga je Mohamed obnovil za čaščenje Alaha. Hadž se odvija v dvanajstem muslimanskem mesecu, ko se milijoni romarjev zgrinjajo nad Meko.

Slika 6: H Kaabi se zgrinjajo milijonske množice muslimanov.

Kdor ni prej poskrbel za družino, ne sme na romanje. Romati ni treba starim, revnim, bolnim in za to fizično nesposobnim ljudem.

2.6 Simbol

V oziroma na islamskih verskih stavbah (mošejah oz. džamijah) lahko pogosto opazimo simbol te vere - polmesec in zvezdo. Peterokraka zvezda simbolizira pet stebrov islama, luna pa je simbol Mohamedovega bega iz Meke v Medino, ki ji bil ponoči (ko sveti luna), simbolizira pa tudi lunarni koledar, ki ga muslimani uporabljajo.

Slika 7: Simbol islama

3 ŽIVLJENJE MUSLIMANOV

Življenje muslimanov, predvsem pa muslimank, je veliko drugačno od našega življenja. Razlike se kažejo že v zunanosti, še bolj pa v navadah, običajih in kulturi. Ženske so diskriminirane, saj so izključene iz javnega življenja.

3.1 Mošeje

Mošeje ali džamije takoj prepoznamo po značilnem izgledu. Večina džamij ima kupolo, praktično vse pa imajo minarete. V notranjosti so različno okrašene, na stenah so razni arabski napisi ter geometrični vzorci. Če pa se še tako trudimo, ne bomo našli upodobitev Alaha in Mohameda ter ostalih pomembnih oseb, saj se jih ne sme upodabljati. V vsaki mošeji je z obokano nišo ali okrašeno ploščo na steni nakazana smer Meke. Mošeje so namenjene skupni molitvi in so ne le versko, temveč tudi kulturno in politično središče skupnosti. V molilnici so tudi prostori za umivanje (saj se morajo pred molitvijo umiti) ter prostori za poučevanje otrok. Ob časih, določenih za molitev, mujezini (ki imajo podobno vlogo kot pri nas klučarji) z recitacijo verzov kličejo iz minaretov, dandanes pa je besedilo pogosto kar posneto in ga le predvajajo.

Slika 8: Notranjost...

Od vseh odraslih muslimanov se pričakuje, da se ob petkih udeležujejo opoldanskih molitev v mošeji. Pri molitvah, ki jih vodi imam (modrec), morajo ženske sedeti ločeno od moških.

Slika 9: ...in zunanost džamije.

3.2 Šeriatsko pravo

Islamsko versko pravo se imenuje šarija, kar pomeni jasna, ravna pot. Vpliva na vidike življenja, kot so pravo ter vzgoja in izobraževanje. Nastal je na podlagi korana in daje izčrpna navodila za osebno življenje in vodenje države. V državah, ki so trdnjava mohamedizma, kot je na primer Iran, je le malo razlik med verskim in državnim pravom. Na splošno ima islam zelo stroge kazni za prestopke, ki naj bi bili škodljivi družbi (npr. umor se kaznuje s smrtjo). V deželah, katerim je vzor zahod, pa sta državna in cerkvena oblast ločeni. Primer take države je Turčija, ki je edina muslimanska država, ki ima v ustavi zapisano laičnost.

Šeriat obravnava tri vrste zločinov: najhujši zločini (prešuštvo, umor, alkohol...) spadajo v had, naslednja skupina je tazir, v katero spadajo zločini, kot je npr. ponarejanje. Skupina najmanjših prestopkov, ki so kaznovani po talijanskem načelu, pa se imenuje gisas.

Muslimani, ki živijo v nemuslimanskih državah, so pogosto razpeti med verskim pravom in zakoni ter navadami dežele. Dilemo lahko povzroči npr. neprimerna športna oprema, saj ne zakrije dovolj telesa ali pa izdajanje bogokletnih knjig (takih, ki obravnavajo Alaha brez spoštovanja). Vse to se lahko šteje za prestopke, na ramenih vernika pa je, za kaj se bo odločil.

3.3 Oblačila

Muslimani se morajo oblačiti skromno in z razkazovanjem svojega telesa ne smejo privlačevati pripadnikov nasprotnega spola.

Ženske naj imajo glavo, roke in noge pokrite. Koran pravi tudi, da za ženske, ki ne morejo več upati na poroko »ni greh, če odložijo svoja ogrinjala«, seveda pa pri tem ne smejo razkazovati lišpa. Ponekod pa se je zanje razvil običaj, da morajo imeti v javnosti zakrit tudi obraz, čeprav v koranu o tem ni nič napisanega. Vsemu, kar bi ogrožalo družinsko življenje, se je treba izogniti. Ženske in moški se tudi ne smejo svobodno sestajati.

Koran o oblačenju ženske pravi takole: »O, prerok! Reci tvojim soprogam in hčeram in vernim ženskam, naj se zagrnejo z ogrinjalom, tako bodo najlaže prepoznane in se jih ne bo nadlegovalo. Bog odpušča in je usmiljen.«

Za moške pravila niso tako zahtevna, vseeno pa se ne smejo razkazovati in zato muslimana ne bomo nikoli videli brez majice.

3.4 Prehrana

V islamu mora biti meso hahal (dovoljeno), kar pomeni, da mora biti posebej pripravljeno. Med klanjem živali je treba izreči Alahovo ime in kri, ki velja za nečisto, mora odteči. Muslimani ne smejo uživati svinjine, saj jo imajo za nečisto. Poleg tega je prepovedan alkohol. Razlog je v tem, da ljudje v pijanosti pozabijo na svoje dolžnosti do Alaha (npr. na molitev).

Slika 10: Že otroke oblačijo v značilno nošo...

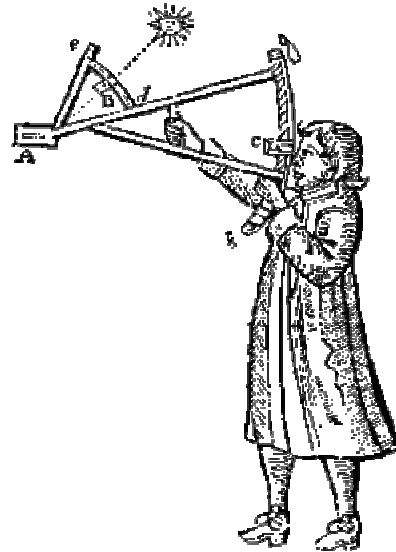
4 ISLAMSKA ZNANOST IN UMETNOST

Muslimani že od nekdaj spodbujajo razvoj znanosti in umetnosti. To je zelo vplivalo tudi na našo kulturo, pa čeprav pogosto tega nočemo priznati.

4.1 Znanost

V muslimanskem svetu so bile med leti 900 in 1200 v razcvetu predvsem matematika in ostale naravoslovne vede, zaostajale pa niso niti umetnost in astronomija. V Bagdadu so sezidali tako imenovano »hišo modrosti«, ki je vsebovala veliko knjižnico, v katero so hoteli primerke vseh knjig na svetu. Muslimanski znanstveniki so v Evropo prinesli mnogo del in misli starih Grkov in Perzijcev. Iz Indije so prevzeli in k nam prinesli pomen ničle in uporabo decimalnega številskega sistema.

Iznašli so tudi pripomočke za plovbo: oktant, sekstant in kvadrant, iz katerih se je razvil kompas. Iz geografskega stališča pa je pomembna predvsem izdelava zemljevidov in priročnikov za potovanja.

Slika 11: Uporaba kvadranta

4.2 Umetnost

Islamska sveta knjiga prepoveduje kakršnokoli upodabljanje Alaha, Mohameda in drugih prerokov, pa tudi ljudi in živali. Razloga sta dva: čaščenje podob je v islamu prepovedano in tudi zato, ker nobena upodobitev ne more primerno izražati mogočnosti Alaha in njegovih stvaritev.

Zaradi prepovedi risanja obrazov so se muslimanski umetniki osredotočili na izdelovanje čudovitih geometričnih vzorcev in na kaligrafijo (lepopisje).

Slika 12: Primer islamske (geometrične) umetnosti

5 VPLIV ISLAMA NA VSAKDAN

5.1 Kako opazimo, da smo v muslimanski državi?

Verjetno vsi najprej opazimo ravne strehe na hišah ter dokaj ozke ulice, na kar vpliva količina padavin. Hiše so zelo strnjene. Verjetno takoj opazimo, da ni takega prometa kot pri nas, takoj pa vidimo tudi to, v kakšni bedi živijo prebivalci. Ko na cesti srečamo domačinko in opazimo njeno značilno muslimansko obleko, pa v nas ni več dvoma – to je muslimansko mesto! Hitro pa bomo opazili kakšen minaret, ki se dviga visoko nad ostale zgradbe.

Slika 13: Muslimansko mesto

5.2 Gospodarstvo

Islamska revolucija je tudi v gospodarstvo uvedla stroga načela, ki so jih reformisti predvsem v zadnjih letih poskušali nekoliko omiliti in uvesti osnovne prvine tržnega gospodarstva. Uvajanje reform je počasno zaradi ostrega nasprotovanja konservativnih krogov in bojazni vlade, da bi prehitre spremembe sprožile socialne nemire.

Islam na gospodarstvo zagotovo zelo vpliva. V islamskih državah ni prašičereje, saj le-teh zaradi prepovedi uživanja svinjskega mesa ne morejo porabiti. Zelo reducirano pa je tudi gojenje vinske trte, saj grozdje uporabljajo le za rozine, pitje vina pa je prepovedano.

Na državno blagajno Savdske Arabije pozitivno vpliva peti steber islama – hadž, saj le-ta zapoveduje romanje. Vemo pa, da se ob romanju zapravi precej denarja. Tako je tudi turizem vsaj v glavnih mestih te vere močno razvit.

5.3 Demografske razmere

Muslimani se zelo trudijo čim bolj razširjati svojo vero. Kot sem že omenil, se število muslimanov hitreje večja kot število pripadnikov drugih ver. Razlog je predvsem v tem, da širijo vero na nam precej tuj način – z visoko rodnostjo.

6 ZAKLJUČEK

Za izdelavo te seminarske naloge sem porabil kar nekaj časa in vem, da ni bilo zaman. Priznam, da sem ob zbiranju podatkov in pozneje ob pisanju naloge kar precej spremenil mnenje o islamu. Prej niti nisem vedel veliko o njem, vedel sem le tiste (slabe) stvari, ki jih poročajo mediji, sedaj pa poznam tudi detajle, o katerih ti ne govorijo. Najbolj me je navdušilo njihovo upoštevanje pravil, zapisanih v koranu, ter spoštovanje stebrov svoje vere. Ko pa sem videl, kakšen pravni sistem imajo, sem se kar malo zamislil. Vprašal sem se, koliko musliman sploh velja kot oseba, saj je tudi za nenamerno poškodbo sočloveka kaznovan po talijanskem načelu. To se mi zdi poleg samomorilskih napadov ena najtemnejših stvari islama.

Slika 14: Skupinska molitev

Slika 15: Dečka se učita moliti.

7 VIRI IN LITERATURA

1. Pisni viri

- Hočevar, M.; Natek, K.; Vidmar, M.: Geografija, Shematski pregledi. Prvi natis. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije, 2000.
- Lamut V.; [et al.]: Velika verstva sveta. Prvi ponatis. Koper, Ognjišče, 1991.
- Kerševan M.; Svetlič N.: Koran o Koranu, Bogu, islamu... Ljubljana, Cankarjeva založba, 2003.
- Germ, T.: Islam. GEA, 2005
- Brinovec, S.: Atlas sveta za osnovno šolo. Ljubljana, Založba Mladinska knjiga, 2001.

2. Internetni viri

- <http://www.religije.com/islam.htm>. September 2006
- <http://www.wisegorilla.com/images/islamic/islam.html>. September 2006
- <http://www.promin.si/svetovanje/problematika/islama.htm>. September 2006
- http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php?mode=seznam&ze_mljevid=svet&menu=podatki. September 2006
- <http://www.mccullagh.org/image/d30-31/fez-medina.html>. Oktober 2006.
- www.mladina.si/.../kul-knjige--bernard_nezmah/. Spetember 2006.
- www.historywiz.com/galleries/saadian.htm. September 2006.
- www.webislam.com/.../Imagen_Texto/kaaba.htm. September 2006.
- www.bahagia.btinternet.co.uk/islam.html. September 2006.
- www.mideastnewswire.com/archive/me_islam1.html. September 2006.
- www.bible.ca/catholic-infallibility.htm. September 2006.
- http://www.muhammadanism.org/Turkish/photos/hagia_sofia/Turkey%20165_1000.jpg. September 2006.
- www.missionislam.com/homed/introhomed.htm. Oktober 2006.
- <http://www.hanscomfamily.com/little%20muslim%20girl.jpg>. September 2006.
- <http://www.abc.se/~pa/mar/img/kvadrant.gif>. Oktober 2006.
- <http://www.worldreligions.co.uk/islam.html>. Oktober 2006.
- <http://i.cnn.net/cnn/SPECIALS/2001/trade.center/islam/images/group.payer.jpg>. Oktober 2006.